

مهین داوری
روزنامه نگار

برقراری ارتباط
با همسالان و
دوستیابی در
فضای مجازی
بسیار متفاوت
از ارتباط
حضوری
است. محبت
و مهربانی
بین دوستان،
موتور محرکه
مثبتی برای
دانش آموزان
در مدارس بود

تنها در تعامل با دیگران رخ می دهد. وی اضافه کرد: «برقراری ارتباط با همسالان و دوستیابی در فضای مجازی بسیار متفاوت از ارتباط حضوری است. محبت و مهربانی بین دوستان، موتور محرکه مثبتی برای دانش آموزان در مدارس بود. آنها وقتی با همسالان خود ارتباط برقرار می کنند، فرصت ارزشمندی برای تمرین و یادگیری برخی مهارت ها ایجاد می شود، یاد می گیرند که چگونه سازگار باشند و در مقابل خواسته های نابجای دوستان چگونه «نه» بگویند. تصمیم گیری در شرایط خاص را می آموزند، برنامه های اردویی و گروهی، مسابقات ورزشی، برقراری رابطه مؤثر با دیگران و بیان خواسته دلخواه دانش آموز تنها در محیط مدرسه محقق می شود که در این ایام کاملاً از میان رفته است.»

رئیس انجمن مددکاران اجتماعی ایران با تصریح بر اینکه هیچ چیز نمی تواند جای خلاء آموزش حضوری را پر کند، گفت: «خانواده نمی تواند جای محیط اجتماعی مدرسه که برای دانش آموزان جذابیت های خاصی دارد را پر کند. هرگز آن فضایی که یک دانش آموز با همکلاسی های خود تجربه می کند با سایر اعضای خانواده نمی تواند تجربه کند؛ ضمن اینکه توان اعضای خانواده در حد پاسخگویی به سؤالات و نیازهای آموزشی دانش آموزان نیست و به رغم اینکه امکانات اولیه از جمله گوشی هوشمند را فراهم کرده باشند، اما نمی توانند خلاء کارکردهای اجتماعی و روانی را پر کنند. در این میان، حتی بسیاری از خانواده ها به دلیل مشغله زیادی که دارند - و گاهی اصلاً حضور ندارند و یا با این فضا بعضاً بیگانه هستند - کلاً کار آموزش را رها کرده اند.»

موسوی چلک در بیان راهکار کاهش تبعات ناشی از کرونا بر دانش آموزان گفت: «خودمراقبتی یکی از مهارت های لازم در همه شرایط به ویژه وضعیت بحرانی است و دانش آموزان باید بر این موضوع متمرکز شوند و بیاموزند چگونه در این ایام مراقب خودشان باشند و به موازات آن خودمراقبتی خانوادگی و مدارس هم مسأله ای ضروری است. همه ما پایه پای کسب مهارت تاب آوری باید بپذیریم که در بروز این بحران نقشی نداشته ایم تا بتوانیم این شرایط را بهتر مدیریت کنیم و از تأثیرات منفی آن کمتر آسیب ببینیم.»

ارزشمندی به جامعه ارائه می کرد که اغلب نادیده گرفته می شد. همه گیری ویروس کرونا آشکار کرد که هیچ چیز نمی تواند جایگزین مدرسه و معلم شود. مدرسه به موازات آموزش، حس نوع دوستی، تعامل با یکدیگر، گذشت، فداکاری و... را به دانش آموزان می آموزد؛ مسائل مهمی که این روزها خلاء آموزش گروهی آنها بسیار احساس می شود.»

این دبیر فیزیک با اشاره به مسئولیت معلم و دانش آموز در ایام کرونا افزود: «آموزگاران باید کلاس ها را خوب و باشناط برگزار کنند، از دانش آموزان تکلیف بخواهند و آنها را به صورت حساب شده وادار به درس خواندن، تحقیق و استفاده درست از فضای مجازی کنند. البته در کنار آن، خانواده نیز باید نظارت مستمر و تعامل با مدرسه داشته باشند. صدا و سیما نیز می تواند مؤثر باشد، اگر درست عمل کند.»

ضرورت آموزش خودمراقبتی به دانش آموزان

سید حسن موسوی چلک، رئیس انجمن مددکاران اجتماعی ایران در گفت و گو با آتیونو با ابراز خرسندی از تعطیل نشدن آموزش رسمی در دوران کرونا گفت: «یکی از مهمترین وظایف دولت ها در شرایط عادی و حتی در بحران فراهم کردن فستر آموزش رسمی و همواره آخرین گزینه، تعطیلی آموزش است. خوشبختانه تقریباً یک ماه بعد از کرونا، آموزش رسمی با بهره گیری از شبکه های تلویزیونی، سامانه شاد و برخی سامانه های خاص مدارس و گروه های مجازی معلمان ادامه یافت.»

وی با تصریح بر پایین تر بودن کیفیت آموزش در فضای مجازی نسبت به آموزش حضوری گفت: «آموزش آنلاین تجربه متفاوتی بود که ما بتوانیم بر توسعه زیرساخت های سیستم آموزش کشور کار کنیم و استفاده از این فضا تا حدودی بر سواد افراد در چگونگی کمک کرد.»

موسوی چلک با اشاره به اینکه «کارکرد مدرسه تنها محفوظات نیست»، ادامه داد: «نظم پذیری در بیدار شدن، خروج و برگشت به موقع مدرسه و منزل با حضور در مدرسه اتفاق می افتد. همچنین مسئولیت پذیری در قبال سایر دانش آموزان، مشارکت در امور مربوط به مدرسه، یادگیری کارهای گروهی و برخی از مهارت ها و ارزش های اجتماعی در جامعه

از حد دانش آموزان از صفحات مجازی در بروز مشکلات بینایی و کم تحرکی آنها مؤثر دانست و گفت: «اگرچه بهره مندی از آموزش آنلاین برای همه دانش آموزان فراهم نیست، اما دانش آموزان بهره مند نیز به جهت زیاده روی در استفاده از آن دچار مشکلات بینایی، کم تحرکی و چاقی می شوند.» رفیعی تأکید کرد: «خانواده ها هرگز نمی توانند جایگزین مدرسه شوند؛ چراکه بسیاری از آنها نهنتها برای رفع مشکلات درسی فرزندان شان، اطلاعات و تحصیلات لازم را ندارند، بلکه بعضی اوقات به دلیل مشغله کاری حتی زمان اندکی نیز برای رسیدگی به مشکلات درسی آنها اختصاص می دهند.»

این دبیر فیزیک در پاسخ به چشم انداز ملی و بین المللی وضعیت آموزشی پساکرونا گفت: «ایران به جهت کم تحرکی در آموزش رسمی آنلاین، به مراتب از دیگر کشورهای توسعه یافته مشکلات بیشتری دارد و خواهد داشت. هم اکنون بستر و زیرساخت برقراری ارتباط از راه دور برای تمام مناطق کشور وجود ندارد و متأسفانه بسیاری از دانش آموزان مناطق کم برخوردار حتی فاقد وسیله ارتباطی برای حضور در کلاس مجازی هستند. با طولانی شدن زمان شیوع کرونا و تداوم آموزش آنلاین، فرصت تعامل، ارتباط فرهنگی و پرورش دانش آموزان - به خصوص در پایه های مهم پیش دبستانی و دبستان - از میان می رود. این تنزل روزافزون رشد بنی تحرکی و مشکلات جسمی ناشی از آن نیز قطعاً تبعاتی برای کودکان ما به دنبال خواهد داشت.»

خانواده، جایگزین مدرسه نیست

علی نقی نجفی، دبیر فیزیک شهر الیگودرز با اشاره به ارزشمندی تداوم آموزش رسمی کشور در یک سال اخیر در بیان برخی مشکلات آموزش مجازی گفت: «نفس آموزش آنلاین اتفاق خوب و مثبتی است، اما در نبود نظارت و کنترل خانواده با توجه به فضای باز و بی حد و مرز اینترنت، ممکن است زمینه ساز بروز برخی مشکلات اجتماعی و اخلاقی شود.»

وی در پاسخ به اینکه «با خانواده جایگزین مدرسه شده است یا خیر؟» تصریح کرد: «به هیچ وجه! تعطیلی آموزش حضوری نشان داد که مدرسه و معلم چه خدمات

عدالت آموزشی در سایه مدرسه آنلاین

لیلا کریمی، دانشجوی دکترای علم ارتباطات اجتماعی که فرزندش دانش آموز دبستانی است با اشاره به اینکه خانواده ها نمی توانند جایگزین مدرسه باشند، به ما گفت: «باید در نظر داشت که همه والدین از نظر دانش و مهارت در سطح یکسانی نیستند. در واقع ساعات کار متنوع و طولانی و بعضاً نداشتن مهارت و تجربه کافی در زمینه آموزش مانع جدی در کمک رساندن و آموزش آنها به فرزندان شان در ایام کرونا است.»

وی آموزش آنلاین را یک آموزش سطحی خواند و افزود: «در زمان آموزش آنلاین برای آموختن مفاهیم، تمرکز کافی وجود ندارد و کنترل و ارزیابی واقعی از سطح تحصیلی و رفع اشکال نیز ممکن نیست. تنهایی و نبود بستر اجتماعی شدن در تعامل با همسالان، بی تحرکی و مشکلات جسمی ناشی از آن نیز قطعاً تبعاتی به دنبال خواهد داشت.»

وی آموزش آنلاین را سطحی خواند و افزود: «آموزش مطالب به صورت آنلاین عمق ندارد و آموزگار تنها در سطح توقف می کند. همچنین در آموختن مفاهیم تمرکز کافی وجود ندارد و کنترل و ارزیابی واقعی از سطح تحصیلی و رفع اشکال نیز ممکن نیست. تنهایی و نبود بستر اجتماعی شدن در تعامل با همسالان، بی تحرکی و مشکلات جسمی ناشی از آن نیز قطعاً تبعاتی برای کودکان ما به دنبال خواهد داشت.»

کریمی تأکید کرد: «افزایش مهارت های معلمان و دانش آموزان در استفاده از فضای مجازی و مطالب چندرسانه ای از ثمرات مثبت کرونا است و در کنار آموزش حضوری کمک کننده خواهد بود، فرصت پیش رو هزینه های آموزش حضوری را کاهش داده و می توان از آن در زمان های لازم مانند تعطیلی ها استفاده کرد. برای دانش آموزانی که امکان حضور فیزیکی در مدارس را ندارند فرصت خوبی است و تا حدودی عدالت آموزشی نیز برقرار می شود.»

بروز مشکلات فیزیکی در آموزش آنلاین

این دبیر آموزش و پرورش، استفاده بیش

افراط در دوری از اجتماع

«دینا» دانش آموز یکی از دبیرستان های تهران این روزها تلاش دارد خود را با آموزش های روزانه آنلاین مدرسه همراه و هماهنگ کند. وی در پاسخ به مزایای آموزشی برگزاری کلاس های آنلاین می گوید: «اینکه که نیاز نیست صبح زود از خواب پا بشیم و بریم مدرسه خوبه و با خیال راحت تو خونه ساعت هفت ونیم پا می شیم و پشت لپ تاپ تو کلاس ها شرکت می کنیم و سرظهر ناهار می خوریم عالیه.» این دانش آموز در ادامه در بیان مصادیق مشکلات آموزش آنلاین اضافه می کند: «گاهی وقتا به دفعه ای از کلاس خارج می شیم و نمی تونیم برگردیم به کلاس و یا نمی شه تکالیف مون رو بارگذاری بکنیم. صدای معلم قطع می شه یا صدای دانش آموز شنیده نمی شه، مودم و اینترنت مختل می شه و گاهی هم که مطلبی رو متوجه نمی شیم از معلم می پرسیم می گه ضبط شده کلاس رو گوش کن، اما وقتی گوش می کنیم، باز متوجه نمی شیم.» او در پاسخ به اینکه «آیا خانواده ها توانسته اند جایگزین مدرسه باشند یا خیر؟» اضافه می کنند: «خانواده ها نمی تونن تو درس های محاسباتی به بچه ها شون کمک کنن. در کل خونه نشینی خوب نیست، جشن ها و اردوهای مدرسه یادش بخیر، خدا کنه زودتر کرونا تموم بشه بریم مدرسه.»

جیمی. دی آتن، روانپزشک، در مقاله ای در نشریه «سایکولوژی تودی» هشدار داده که بیشتر اختلالات بهداشت روان که در بزرگسالی نمود پیدا می کنند، از دوران کودکی آغاز می شود. اختلالاتی که اگر زود شناسایی و درمان نشوند، به طور بالقوه منجر به ضعف در سلامت و پیامدهای اجتماعی می شود. او هشدار داده است که تحت تأثیر کرونا میلیون ها کودک و نوجوان صبح ها در خانه یا اتاق شخصی شان محبوس هستند. پیامدهای این شرایط منجر به کاهش شدید تحرک کودکان، محدودیت ارتباط آنها با دیگران و مصرف خارج از حد تعادل اینترنت و تلویزیون می شود. چالش اساسی در این میان نقشی است که به خانواده ها محول شده است. تعطیلی مدارس به معنای تغییر نقش از معلم به والدین است، اما کم نیستند والدینی که برای پذیرش این نقش هم آمادگی کافی ندارند.